Bilaga: mallar m.m.

Den här bilagan innehåller mallar och annat material som hör till boken. Du kan kopiera materialet och använda det som stöd i dina professionella samtal, särskilt i planerings- och analysfaserna.

I tabellen nedan anges vilka kapitel och avsnitt i boken som materialet hör ihop med.

Mallar m.m.	Kapitel	Sida och avsnitt i boken
Att planera professionella samtal – mall	Kapitel 2: Grunderna i att leda professionella samtal	s. 51: Planera professionella samtal
	Kapitel 3: Fördjupad kunskap om professionella samtal	s. 80: Planera och analysera fördjupade samtal
	Kapitel 4: Professionella samtal på expertnivå.	s. 100–101: Planera och analysera professionella samtal på expertnivå
Kriterier för samtalsanalys – mall	Kapitel 2: Grunderna i att leda professionella samtal	s. 54–55: Analysera dina samtal
	Kapitel 3: Fördjupad kunskap om professionella samtal	s. 80: Planera och analysera fördjupade samtal
	Kapitel 4: Professionella samtal på expertnivå	s. 100–101: Planera och analysera professionella samtal på expertnivå
Reflektion kring utveckling av adaptiv kompetens	Kapitel 2: Grunderna i att leda professionella samtal	s. 54: Analysera dina samtal
Slutledningsstege med frågor att fundera över Slutledningsstege – mall	Kapitel 3: Fördjupad kunskap om professionella samtal	s. 64–69: Slutledningsstegen
Handlingsteori – mall	Kapitel 3: Fördjupad kunskap om professionella samtal	s. 69–75: Granska teorierna bakom praktiken
Förberedande samtal inför observation – mall	Kapitel 5: Observation och analys av praktiken	s. 105–111: Fas 1: förberedande samtal inför observation
Exempel på observationsprotokoll (från klassrum och ämnesgrupp)	Kapitel 5: Observation och analys av praktiken	s. 112–113: Fas 2: Protokoll för observation/videoinspelning
Gemensam analys av praktiken – mall	Kapitel 5: Observation och analys av praktiken	s. 113–116: Fas 3: Gemensam analys av praktiken
Gemensam utformning av ny praktik – mall	Kapitel 5: Observation och analys av praktiken	s. 116–119: Fas 4: Gemensam utveckling av ny praktik

© STUDENTLITTERATUR

Att planera professionella samtal – mall

Namn:	**Samtalets datum:**
Frågor att fundera över	**Anteckningar/antaganden att kontrollera**
Syfte • Vilket lärande vill jag främja i samråd med min(a) samtalspartner? • Behöver jag stämma av det här före mötet? • Har vi enats om åtgärder tidigare som behöver följas upp nu?	
Förväntad kunskap, inställning och osäkerhet Vad har samtalspartnern för styrkor, utmaningar och sårbarheter som jag behöver ta hänsyn till eller kan bygga på? Är jag medveten om vilka antaganden jag har gjort på förhand beträffande aspekterna nedan? **Mina antaganden när det gäller samtals-partnerns** • praktiskt tillämpbara kunskap inom det område som står i fokus • nyfikenhet och engagemang för det högre syftet • uppfattning om undervisning och ledarskap • ambitioner • tankesätt och syn på sitt eget och andras lärande. **Angående mig själv:** • aspekter som får mig att känna mig osäker eller sårbar.	

© STUDENTLITTERATUR

Att planera professionella samtal, *fortsättning*

Frågor att fundera över	Anteckningar/antaganden att kontrollera
Kontext Hur ser situationen ut för min(a) samtalspartner? Vilka antaganden om samtalspartnern(a)s nuvarande situation behöver jag få syn på och stämma av? Det kan vara frågor som rör • hälsa och välbefinnande • de(n) andras erfarenheter • övriga åtaganden och tidshantering • relationer i gruppen och inom skolan/ organisationen • vem som tagit initiativ till samtalet och varför.	
Relationer • I vilken utsträckning präglas vår relation av tillit och ömsesidig respekt? • I vilken utsträckning utmanar jag den andras övertygelser och praktik? • Behöver jag utmana samtalspartnern mer eller mindre? • Hur kommer vår relation troligen att se ut i framtiden?	
Resurser • Har jag rätt resurser för att stödja det professionella lärandet inom fokusområdet? • Vilken evidens skulle vara mest belysande sett till samtalets syfte? • Behöver jag använda några verktyg som kan främja lärandet på den här punkten? • Kommer vi under samtalet att ha tillgång till expertis som kan främja lärande så att utfallet för eleverna förbättras?	

© STUDENTLITTERATUR

Kriterier för samtalsanalys – mall

Kriterier	Evidens från samtalet jag transkriberat
Transparens i processen Samtal blir rikare och engagemanget för förändring starkare om alla delar samma syn på syftet och processen samt har möjlighet att uttrycka, diskutera och pröva olika idéer genom fördjupat undersökande.	
• Ett tydligt syfte och tillvägagångssätt har förhandlats fram med deltagarna	
• Övertygelser och resonemang formuleras på sätt som uppmuntrar andra att tala om vad de själva tycker och tänker.	
• Alla deltagare visar prov på nyfikenhet och ett genuint undersökande förhållningssätt; de frågor som ställs motiveras (även de som rör evidensen).	
• Evidens som speglar undervisningsmetoder kopplas till undervisningens resultat.	
• Elevernas lärande är det högre syfte som används som prövosten i kritiska skeden i samtalet.	
•	
•	
•	
Främja tillämpbar kunskap Ny kunskap som går att omsätta i handling och en stark övertygelse om det högre syftet är avgörande för att utfallet för eleverna ska förbättras.	
• Evidens som visar att den tillämpbara kunskapen ökar (vad och hur).	
• Evidens som visar viljan att omsätta den kunskapen i handling (förtydligande av hur det kan gå till i praktiken).	
•	
•	
•	

© STUDENTLITTERATUR

Kriterier för samtalsanalys, *fortsättning*

Kriterier	Evidens från samtalet jag transkriberat
Relationer För att samtalen ska leda till förbättringar måste relationerna präglas av tillit och ömsesidig respekt, men också av utmaningar och höga förväntningar.	
• Relationerna präglas av tillit och ömsesidig respekt (vårda relationer).	
• Utmaningar och höga förväntningar förekommer för att öka effekten.	
•	
•	
•	
Resurser De resurser som finns att tillgå formar samtalets kvalitet och riktning. De tre stora grupperna är verktyg eller dokumentation, expertis och evidens.	
• Dokumentation eller verktyg som är relevanta i ett visst samtal används för att främja det professionella lärandet (t.ex. progression för lärandegemenskaper, checklistor för effektiva möten).	
• Expertis inom det fokusområde som samtalet handlar om (t.ex. kunskap om ämnesinnehåll eller pedagogik).	
• Evidens för de lärandes framsteg kopplas till praktiken – de lärande kan här vara elever eller lärare beroende på samtalets kontext: – framsteg i elevernas lärande (t.ex. formella bedömningar eller observationer) kopplas till evidens som visar på förändringar i lärarnas praktik – framsteg i lärarnas lärande (t.ex. förändrad förståelse eller undervisning) kopplas till förändrade ledarskapspraktiker.	
•	
•	
•	

© STUDENTLITTERATUR

Reflektion kring utveckling av adaptiv kompetens – mall

Egenskaper	I vilken grad visade jag prov på dessa egenskaper?	I vilken utsträckning bidrog jag till att personen jag samtalade med kunde utveckla dessa egenskaper?
Ett utvärderande förhållningssätt till påverkan på elevernas resultat		
Strävan efter fördjupade kunskaper för att göra större skillnad		
Metakognitivt tänkande		
Samarbete		
Lyhördhet i tanke och handling		
Systematik i tanke och handling		

© STUDENTLITTERATUR

Slutledningsstege

Slutledningsstege – frågor att fundera över

Min samtalspartners resonemang	Slutledningsstegen	Mitt resonemang
Vilka slutledningar gör min samtalspartner?	Slutledningar	Vilka slutledningar gör jag?
Hur tolkar min samtalspartner evidensen?	Tolkningar	Hur tolkar jag evidensen?
Hur beskriver min samtalspartner evidensen?	Beskrivningar	Hur beskriver jag evidensen?
Vilken evidens väljer min samtalspartner?	Val av evidens	Vilken evidens väljer jag?
	Tillgänglig evidens	

Slutledningsstege – mall

Min samtalspartners resonemang	Slutledningsstegen	Mitt resonemang
	Slutledningar	
	Tolkningar	
	Beskrivningar	
	Val av evidens	
	Tillgänglig evidens	

© STUDENTLITTERATUR

Handlingsteori – mall

Övertygelser och värderingar

Handlingar det leder till

Konsekvenser av handlingarna

© STUDENTLITTERATUR

Förberedande samtal inför observation – mall

Viktiga aspekter	Anteckningar
Enas om syfte och genomförande för de fyra delarna av samtalet. *Exempel: Syftet är att det professionella lärandet ska göra läraren i stånd att hjälpa eleverna bli bättre. Beskriv de fyra faserna i observationen för läraren. Kom överens om att observationen ska göras nästa torsdag klockan 11–11.30 när läraren jobbar med eleverna i målgruppen. Observatören ska intervjua eleverna i fråga för att ta reda på vad de har lärt sig.*	
Gör klart vilket lärande som står i fokus för aktiviteten som observeras/spelas in och hur detta ska uppnås. *Exempel: De fem elever som har svårt att skriva beskrivande texter ska börja lägga till detaljer på sätt som svarar mot målen.*	
Ringa in hur personen som observeras har för avsikt att främja andras lärande. *Exempel: Läraren tar ett torftigt textstycke och bygger ut det med detaljer under det att hen "tänker högt" så att skrivprocessen blir tydlig.*	
Identifiera hur praktiken så här långt (dvs. det man har försökt med tidigare) har bidragit till det önskade lärandet. *Exempel: Resten av klassen uppfyller målen för beskrivande texter, men de här fem eleverna har inte gjort tillräckliga framsteg.*	
Identifiera sätt att ta reda på om eleverna eller lärarna som deltar i läraktiviteten lär sig det som det är tänkt att de ska. *Exempel: Genom att granska ändringarna som eleverna gör i sina texter. Genom att ställa frågor till eleverna om detaljernas betydelse för att läsaren ska få en fylligare bild.*	

© STUDENTLITTERATUR

Viktiga aspekter	Anteckningar
Utarbeta målen för den observerades professionella lärande tillsammans. *Exempel: Genom att lägga till detaljer till sin ursprungliga text och samtidigt "tänka högt" påverkar läraren de ändringar som eleverna gör i sina texter.*	
Utforma kriterierna för en ändamåls-enlig praktik utifrån målen för den observerades professionella lärande och deltagarnas avsedda lärande. *Exempel: När läraren går igenom sitt exempel och tänker högt under tiden blir det tydligt hur och varför läraren broderar ut texten med detaljer.* *Elevernas muntliga reaktioner under genomgången visar om de förstår vad läraren vill visa och varför. Elevernas textändringar visar att de förstår hur de kan lägga till detaljer för att göra texten mer beskrivande.*	

© STUDENTLITTERATUR

Exempel på observationsprotokoll

Exempel på observationsprotokoll från klassrum

Process och utfall	Observationer	
	Lärare	Elever
Kriterier för undervisningen		
Utfall för eleverna		

© STUDENTLITTERATUR

Exempel på observationsprotokoll från möte för ämnesgrupp

Process och utfall	Observationer
Kriterier för mål för professionellt lärande	
Avsett lärande för ämnesgruppen	

Gemensam analys av praktiken – mall

Gemensam analys av praktiken	Anteckningar
Gå tillbaka till kriterierna för en ändamålsenlig praktik och granska dem med hänsyn till målen för det professionella lärandet. Det är möjligt att kriterierna behöver ses över i ljuset av det som hände vid observationstillfället.	
Gör en gemensam analys av intressanta delar av den observerade praktiken/videon med utgångspunkt i kriterierna. Båda parter stöder sina tolkningar på evidens och resonemang.	
Undersök vad som låg bakom att den som blev observerad gjorde det hen gjorde under observationen.	
Utvärdera praktiken utifrån dess effekt på deltagarnas lärande.	

© STUDENTLITTERATUR

Gemensam utformning av ny praktik – mall

Gemensam utformning av ny praktik	Anteckningar
Ny praktik utformas gemensamt baserat på den föregående analysen och effektivitets-kriterierna.	
Skälen till den nya praktiken kopplas till teorin.	
Man kontrollerar att den nya praktiken har förståtts och är genomförbar.	
Personen som observerats anger hur hen ska kunna veta om den nya praktiken är effektivare än den tidigare.	
Ett nytt mål för professionellt lärande sätts upp mot bakgrund av analysen av praktiken.	

© STUDENTLITTERATUR